

અસ્વીકરણ: સ્થાનિક ભાષામાં અનુવાદિત આ ચુકાદા/હુકમનો હેતુ પક્ષકારોને તેમની ભાષામાં જાણકારી ઉપલબ્ધ કરાવવા માત્રનો છે અને તેનો અન્યથા ઉપયોગ થઈ શકશે નહિ. અન્ય તમામ વ્યવહારિક તેમજ સરકારી ઉદ્દેશો માટે મૂળ અંગ્રેજી ચુકાદો/હુકમ જ પ્રમાણિત અને માન્ય રહેશે.

DISCLAIMER: The translated judgment in vernacular language is meant for the restricted use of the litigant to understand it in his/ her language and may not be used for any other purpose. For all practical and official purposes, the English version of the judgment shall be authentic and shall hold the field for the purpose of execution and implementation.

=====

એસ. ડી. એસ. શિપિંગ પ્રાઇવેટ લિમિટેડ

વિરુદ્ધ

જેચ કોન્ટેનર સર્વિસીસ કંપની પ્રાઇવેટ લિમિટેડ અને અન્ય

૮ મે, ૨૦૦૩

[ન્યાયમૂર્તિ શ્રી શિવરાજ વી. પાટીલ અને ન્યાયમૂર્તિ શ્રી અરિજીત પાસાયત]

ભારતનું બંધારણ, ૧૯૫૦-ઉચ્ચ ન્યાયાલય દ્વારા ચોક્કસ રકમ જમા કરાવવાનો અનુચ્છેદ ૧૩૬/અંતિમ આદેશ-હસ્તક્ષેપ સાથે:કલમ ૧૩૬ હેઠળ શક્તિનો ઉપયોગ માત્ર નોંધપાત્ર અન્યાય દર્શાવવા પર થાય છે, અને કાર્યવાહીમાં માત્ર તકનીકી ભૂલો માટે નહીં-કાયદા અને દિશામાં કેટલાક ખામીયુક્ત તારણો વચગાળાનો આદેશ હોવાના તથ્યો પર, આમ દખલગીરી માટે યોગ્ય કેસ નથી-જો કે ન્યાયના અંતને પહોંચી વળવા માટે રૂ. ૮૨ લાખ.

પ્રતિવાદીઓ એક જગ્યાએથી બીજી જગ્યાએ માલ લઈ જવા માટે જહાજો માટે કન્ટેનરના પુરવઠામાં રોકાયેલા છે.તેણે સમયાંતરે અપીલકર્તાને કન્ટેનર પૂરા પાડ્યા હતા.પક્ષોએ કરાર પર આપેલા કન્ટેનરના ઉપયોગ માટે કરાર કરાર કર્યો હતો.કરારની મુદત પૂરી થઈ ગઈ હતી પરંતુ તેને એક મહિના માટે લંબાવવામાં આવી હતી.અપીલકર્તાએ વિસ્તૃત સમયગાળા દરમિયાન અને તે પછી કન્ટેનર પરત કર્યા ન હતા.પ્રતિવાદીએ વસૂલાત માટે દાવો દાખલ કર્યો હતો જેમાં કન્ટેનર પરત ન કરવા અને બાકી ભાડાનો દાવો સામેલ હતો.પ્રતિવાદીએ **પ્રાપ્તકર્તા**માટે દરખાસ્ત કાઢી હતી અને કન્ટેનર પરત ન કરવા બદલ મનાઈ હુકમ કર્યો હતો.ઉચ્ચ ન્યાયાલયના એકલ ન્યાયાધીશે દરખાસ્તને નકારી કાઢી હતી, જોકે, પ્રતિવાદીને ભાડાની બાકી રકમ જમા કરાવવા માટે અપીલકર્તાને નિર્દેશ આપવા માટે યોગ્ય કાર્યવાહી હાથ ધરવાની સ્વતંત્રતા આપી હતી.ડિવિઝન બેન્ચે આ આદેશને માન્ય રાખ્યો હતો.પ્રતિવાદીએ દરખાસ્તની બીજી નોંધ લઈને વિનંતી કરી કે અપીલકર્તાને ભાડાની બાકી રકમ જમા કરાવવાનો નિર્દેશ આપવામાં આવે.એકલ ન્યાયાધીશે ચુકાદો આપ્યો હતો કે આદેશ ૧૨ નિયમ ૬ સી. પી. સી. હેઠળ પ્રવેશ પરના હુકમનામા સાથે કામ કરતી અદાલતની સત્તાનો ઉપયોગ કરી શકાતો નથી અને તે પણ કે પ્રતિવાદી કલમ ૧૫૧ સી. પી. સી. હેઠળ અંતર્ગત અધિકારક્ષેત્રનો ઉપયોગ કરી શકતો નથી. પ્રતિવાદીએ આ આદેશને પડકાર્યો હતો.ડિવિઝન બેન્ચે એકલ જજના આદેશને સમર્થન આપતા અપીલકર્તાને આરએસ.૮૨ લાખ જમા કરાવવાનો નિર્દેશ આપ્યો હતો.આથી વર્તમાન અપીલ દાખલ કરવામાં આવેલ છે.

પ્રતિવાદી નં. ૧ એ દલીલ કરી હતી કે અપીલકર્તાએ તેના પોતાના ખોટા કાર્યોનો ફાયદો ઉઠાવ્યો છે, તેણે કન્ટેનર **કરાર** પર લીધા હતા અને કરારની કલમ ૬ ની શરતો અનુસાર કન્ટેનર પરત ન થાય ત્યાં સુધી તેણે ભાડાનો ચાર્જ ચૂકવવો પડ્યો હતો જે સ્વીકાર્ય રીતે કરવામાં આવ્યો નથી; એવા ૧૦૧ પત્રો છે જ્યાં જવાબદારીની સ્પષ્ટ સ્વીકૃતિ હતી; અને આ એવો કેસ નથી કે જ્યાં આ અદાલતે બંધારણની કલમ ૧૩૬ હેઠળ સત્તાઓનો ઉપયોગ કરવો જોઈએ.

અપીલકર્તાઓએ દલીલ કરી કે **હુકમ** ૩૭ હેઠળની સંક્ષિપ્ત દાવા પ્રક્રિયામાં જ્યાં જવાબદારી અંગે વિવાદ હતો, ત્યાં રકમ જમા કરવાની દિશા આપવી વિભાગીય પીઠની ભૂલ હતી; અને જ્યારે અપ્રત્યક્ષ રીતે સ્વીકારવામાં આવ્યું કે ઓર્ડર ૧૨ નિયમ ૬ લાગુ પડતો નથી, ત્યારે તે સંપૂર્ણપણે જુદા પરિસ્થિતિમાં કાર્યરત કલમ ૧૫૧ની મદદથી ઓર્ડર ૩૯ નિયમ ૧૦ લાગુ કરી શકાતો ન હતો; કે વિભાગીય પીઠે આ અવલોકન કરીને તથ્યલક્ષી ભૂલ કરી કે પ્રતિવાદીની દાવાને સ્પષ્ટ ઇનકાર નહોતો અને/અથવા તેનો અભિગમ ટાળટૂળભર્યો હતો અને કેટલીકવાર તે પછી વિચારેલા સ્વરૂપનો હતો; કે કરવામાં આવેલ દાવો સ્પષ્ટપણે કોઈ આધાર કે પાયો વિના અતિશયિત હતો અને કાયદા કે ન્યાય કોઈના આધારે પ્રતિવાદી કોઈ રાહત માટે પાત્ર ન હતો; કે સ્વીકારવામાં આવે છે કે વધારેમાં વધુ તો પ્રતિવાદી ભાડાની બાકી રકમ માટે પાત્ર હોઈ શકે અને તેનાથી આગળ નહીં; કે કરાર સમયગાળા પૂરા

થયા બાદના ભાડા માટે ચુકવણી કરવાનો પ્રશ્ન કાયદામાં કલ્પિત જ નથી; કે કરારનું રદ્દ કરવું થયું ન હતું પરંતુ તેના વિપરીત તે એક મહિના સુધી વધારવામાં આવેલા સમય બાદ આપમેળે જ અપ્રભાવી બની ગયો હતો; કે કલમ ૧૩૬નો વ્યાપ અને ક્ષેત્ર અત્યંત સારી રીતે જાણીતા છે અને તેથી જ્યાં વ્યાપારી અદાલતના અધિકારક્ષેત્ર સંબંધિત કાયદાનો મહત્વનો પ્રશ્ન ઉઠે છે, ત્યાં અદાલતે જોવું પડે કે પડકારાયેલ ચુકાદો કાયદાની આવશ્યકતાઓને પૂર્ણ કરે છે કે નહીં; અને એ દલીલ કરવી વ્યર્થ છે કે કલમ ૧૩૬ આ પ્રકારના મામલામાં લાગુ કરવામાં આવશે નહીં જ્યાં ઉચ્ચ ન્યાયાલયની વિભાગીય પીઠે સ્પષ્ટપણે સુપ્રતિષ્ઠિત કાનૂની સિદ્ધાંતના વિરુદ્ધ કાર્ય કર્યું છે.

અપીલનો નિકાલ કરતા કોર્ટે કહ્યું:આક્ષેપ કરાયેલો આદેશ એક વચગાળાનો આદેશ છે.આ નિર્દેશ માત્ર અનામત માટે છે અને અનામત પછી પ્રતિવાદીને ઉપાડ માટે કોઈ સ્વતંત્રતા આપવામાં આવી નથી.ભાડાની બાકી રકમના દાવાને લઈને કોઈ ગંભીર વિવાદ નહોતો.સ્વીકાર્ય છે કે પ્રતિવાદીએ ૯૨ કન્ટેનરો અપિલકર્તાને ભાડે આપ્યા હતા, જેમાંથી કેટલીક કન્ટેનરો મળી આવી શકી નથી અને ગુમ થઈ ગઈ છે, અને દાવો દાખલ થયા બાદ એવી દલીલ કરવામાં આવી કે બધી જ ૯૨ કન્ટેનરો ગુમ થઈ ગઈ છે.દલીલના હેતુસર માની લઈએ કે કાયદામાં કોઈ ખોટો નિષ્કર્ષ આવ્યો હોય, તો પણ પડકારાયેલ આદેશ એક અંતરિમ આદેશ હોવાથી,

વર્તમાન કેસ બંધારણની કલમ ૧૩૬ હેઠળના અધિકારક્ષેત્રનો ઉપયોગ કરીને દખલ કરવા યોગ્ય કેસ નથી. સત્તાનો ઉપયોગ માત્ર નોંધપાત્ર અન્યાય દર્શાવવા માટે કરવામાં આવે છે, અને કાર્યવાહીમાં માત્ર તકનીકી ભૂલો માટે નહીં. પરંતુ, વિચિત્ર હકીકતોની નોંધ લેતા, ન્યાય અપીલકર્તાના હેતુઓને પહોંચી વળવા માટે જૂન, ૨૦૦૩ના અંત સુધીમાં બાવનસો રૂપિયાને બદલે પચાસ લાખ રૂપિયા જમા કરાવવાનો નિર્દેશ આપવામાં આવે છે.

[૧૦૬-એફ, જી, એચ; ૧૦૭-એ, બી]

દિવાની અપીલ જ્યુરિસડિક્શન: દિવાની અપીલ નંબર ૪૦૬૪/૨૦૦૩.

એ. નંબર ૧૦૭૦/૨૦૦૦ માં મુંબઈ હાઈકોર્ટના ૨૭/૯/૨૦૦૨ ના ચુકાદા અને આદેશમાંથી.

અપીલકર્તા માટે આર. એફ. નરીમન, ગોપાલ જૈન, સુશ્રી રમણી તનેજા, અનિલ શ્રીવાસ્તવ.

પ્રતિવાદીઓ માટે કે. કે. વેણુગોપાલ, વી. કે. રામભદ્રન, ઇ. આર. કુમાર, રોહિત એલેક્સ, પી. એચ. પારેખ અને રાજીવ નંદા.

કોર્ટનો ચુકાદો ન્યાયમૂર્તિ શ્રી અરિજિત પસાયા ટી. દ્વારા આપવામાં આવ્યો હતો.

બિનજરૂરી વિગતોથી છવાયેલી, વર્તમાન અપીલને જન્મ આપતી વાસ્તવિક પૃષ્ઠભૂમિ નીચે મુજબ છે:—

પ્રતિવાદી નં. ૧ જેમ કે વાદીએ બોમ્બે હાઈકોર્ટના સામાન્ય મૂળ દિવાની અધિકારક્ષેત્રમાં નીચેની પ્રાર્થનાઓ સાથે દાવો દાખલ કર્યો હતો:

“(એ) પ્રતિવાદી નં. ૧ને અરજદારોને રૂ. ૧,૬૧,૧૩,૧૭૩.૨૪ (રૂપિયા એક કરોડ એકસઠ લાખ તેર હજાર એકસો તોત્તેર અને ચોવીસ પૈસા) ચુકવવા આદેશ કરવામાં આવે, જેના વિગતવાર હિસાબ આ દાવા સાથે જોડાયેલા અનુબંધક ‘એ’ માં આપવામાં આવ્યા છે, અને પ્રતિવાદી નં. ૧ને વાસ્તવિક ચૂકવણીની તારીખ સુધી ૨૧% વ્યાજ ચૂકવવા દિશા આપવામાં આવે.”

“(એ-૧) પ્રતિવાદી નં. ૧ને આદેશ અને હુકમ કરવામાં આવે કે તે દર મહિને યુએસ ડોલર ૪૧૪૦ ચૂકવે અને ૦૧/૧૧/૧૯૯૭થી બાકી રહેતી તારીખથી ચુકવણી/વસૂલાત સુધી દર વર્ષે ૧૮% વ્યાજ સાથે લીઝ ભાડા રૂપે ચુકવે, જ્યાં સુધી બધી ૯૨ કન્ટેનરો પરત ન કરવામાં આવે.”વૈકલ્પિક રીતે અને પૂર્વગ્રહ વિના:

“(અ-૨) જો આ માનનીય અદાલત એવું માને છે કે વાદી કરારની સમાપ્તિ ઉપરાંત ભાડાનો દાવો કરવા માટે હકદાર નથી, તો તે ઘટનામાં પ્રતિવાદી નં. મને

આદેશ આપવામાં આવે છે અને વાદીઓને નુકસાન ભરપાઈ કરવા માટે દર મહિને ૪ થી ૪૦ અમેરિકી ડોલરની રકમ વાર્ષિક ૧૮ ટકાના વ્યાજ સાથે ચૂકવવાનો આદેશ આપવામાં આવે છે.

અપીલકર્તાએ દાવામાં પ્રતિવાદી નં. ૧ છે..

વાદીના જણાવ્યા અનુસાર તે એક ખાનગી મર્યાદિત કંપની છે જે અન્ય લોકો વચ્ચે જહાજોને એક જગ્યાએથી બીજી જગ્યાએ માલ લઈ જવા માટે કન્ટેનરના પુરવઠાના વ્યવસાયમાં સંકળાયેલી છે.તેણે વર્તમાન અપીલકર્તાને સમયાંતરે કન્ટેનર પૂરા પાડ્યા હતા. કરાર પર આપેલા કન્ટેનરના ઉપયોગ માટે પક્ષો વચ્ચે કરાર થયો હતો.આ સમજૂતી ૩૦મી માર્ચ, ૧૯૯૬ના રોજ સમાપ્ત થઈ હતી; પરંતુ તેને વધુ એક મહિના માટે લંબાવવામાં આવી હતી.વધારેલા સમયગાળા દરમિયાન અને ત્યારબાદ પણ પ્રતિવાદી નં. ૧ દ્વારા કન્ટેનરો પરત કરવામાં આવ્યા નહોતા. કન્ટેનરો પરત કરવા અને **કરાર** ચાર્જિસ ચુકવવા માટે તેની સાથે પત્રવ્યવહાર કરવામાં આવ્યો હતો.કથિત પ્રતિવાદી દ્વારા જારી કરાયેલા ચેક રજૂઆત પર બાઉન્સ થયા હતા.પ્રતિવાદી નં. ૧ ૨૬મી એપ્રિલ, ૧૯૯૬ના રોજ પત્ર દ્વારા વાદીના વકીલોને સંબોધીને માહિતી આપી હતી કે તે કન્ટેનર પોર્ટ લુઈસથી બોમ્બે લાવવા માટે યોગ્ય જહાજ શોધવાના પ્રયાસો ચાલુ છે.પરંતુ કન્ટેનર પરત કરવામાં આવ્યા ન હતા.૧૦મી જાન્યુઆરી, ૧૯૯૬ના બે સંદેશાવ્યવહાર દ્વારા ૨૬મી એપ્રિલ,

૧૯૯૬ના રોજ આ પત્ર પહેલા જણાવવામાં આવ્યું હતું કે કુલ ૯૨ માંથી ૩૫ કન્ટેનર પરત કરી શકાયા નથી. એવું કહેવામાં આવ્યું હતું કે તે કન્ટેનર ખોવાઈ ગયા હતા અને ૫૭ કન્ટેનર બાકી રહ્યા હતા. કન્ટેનરો **કરારના** આધારે આપવામાં આવ્યા હતા અને પરત ન કરવા અંગે કોઈ વિવાદ ન હોવાથી ચુકવણી માટે માંગ કરવામાં આવી હતી. ભાડાપટ્ટા અંગે પણ કોઈ વિવાદ નહોતો. આખરે, જ્યારે વાદીને જાણવા મળ્યું કે કન્ટેનર પરત કરવામાં આવ્યા નથી અને ~~સીઝ~~ કરાર ચાર્જ પણ ચૂકવવામાં આવ્યા નથી, ત્યારે ૧૯૯૭નો દાવો નંબર ૪૭૯૪ રૂ. ૧,૬૧,૧૩,૧૭૩.૧૪ ની રકમ માટે દાખલ કરવામાં આવ્યો હતો. આમાં કન્ટેનર પરત ન કરવાના દાવા અને બાકી ભાડાના દાવાનો સમાવેશ થાય છે. દાવો દાખલ થયા પછી, વાદીએ એક પ્રસ્તાવ બહાર પાડ્યો, જે પ્રાપ્તકર્તા માટે નોટિસ ઓફ મોશન નંબર ૩૭૮/૧૯૯૮ અને પરત ન કરવામાં આવેલા કન્ટેનર માટે મનાઈ હુકમ હતો. વિદ્વાન એકલ ન્યાયાધીશે ૧૧/૦૮/૧૯૯૯ ના આદેશ દ્વારા એવો મત વ્યક્ત કર્યો હતો કે જે રકમ બાકી હોઈ શકે છે તેના માટે જામીન તરીકે મિલકતો માટે પ્રાપ્તકર્તાની નિમણૂક કરવાનો કોઈ કેસ નથી. તેમણે એવું પણ માન્યું હતું કે જો વચગાળાની રાહત આપવામાં નહીં આવે તો કોઈ ભરપાઈ ન કરી શકાય તેવું નુકશાન થશે નહીં. જો કે, આ દરખાસ્તને નકારી કાઢતી વખતે, વાદીને પ્રતિવાદી નંબર ૧ ને ભાડાની બાકી રકમ, જો કોઈ હોય તો, જમા કરાવવાના નિર્દેશ માટે યોગ્ય કાર્યવાહી હાથ ધરવાની સ્વતંત્રતા આપવામાં આવી હતી. વિદ્વાન ~~સિંઘ~~ એકલ જજના આદેશને ડિવિઝન બેન્ચે સમર્થન આપ્યું હતું. તેમ છતાં, અપીલનો નિકાલ કરતી વખતે એવું અવલોકન કરવામાં આવ્યું કે

માનનીય એકલ ન્યાયાધીશ દ્વારા વ્યક્ત કરાયેલ અભિપ્રાય પ્રાથમિક સ્વરૂપના હતા અને તે અરજીનો નિકાલ કરવા માટે જ ઉદ્દેશિત હતા.વધુમાં એવું અવલોકન કરવામાં આવ્યું હતું કે જો વાદી ચુકાદા પહેલાં જમી માટે અરજી કરે છે, તો વિદ્વાન એકલ ન્યાયાધીશ તેમજ ડિવિઝન બેન્ચના આદેશમાં કરવામાં આવેલા અવલોકનો એ. પી. ૧ નો પૂર્વગ્રહ નહીં કરે.

ત્યારબાદ દરખાસ્તની બીજી નોટિસ લેવામાં આવી હતી જેમાં એવી વિનંતી કરવામાં આવી હતી કે પ્રતિવાદી નંબર ૧ ને રૂ. ૮૧, ૭૭, ૬૩૨.૫૦, ભાડાની બાકી રકમ અને તે પણ એક નિર્દેશ માટે કે જે દર મહિને રૂ. ૧, ૭૮,૦૨૦ સમયાંતરે જમા કરવામાં આવે છે.વિદ્વાન એકલ ન્યાયાધીશે એવો મત વ્યક્ત કર્યો હતો કે દિવાની કાર્ય સંહિતા, ૧૯૦૮ (ટૂંકમાં 'કોડ') ના આદેશ ૧૨ નિયમ ૬ હેઠળ કોર્ટની સત્તાનો ઉપયોગ આ બાબતમાં કરી શકાતો નથી.એવું માનવામાં આવ્યું હતું કે સંહિતાની કલમ ૧૫૧ વાદીને કેસની હકીકતો પર અંતર્ગત અધિકારક્ષેત્રનો ઉપયોગ કરવા માટે ઉપલબ્ધ ન હતી.

આ આદેશોને અરજદાર દ્વારા વિભાગીય પીઠ સમક્ષ પડકારવામાં આવ્યા હતા, જેમાં પડકારાયેલા આદેશ દ્વારા પ્રતિવાદી નં. ૧ને ૧૨ અઠવાડિયામાં રૂ. ૮૧,૭૭,૬૩૨.૫૦ (ગોળ કરીને રૂ. ૮૨,૦૦,૦૦૦) જમા કરવાની દિશા

આપવામાં આવી હતી.વધુમાં નિર્દેશ આપવામાં આવ્યો હતો કે આ રકમ ૩૭ મહિનાના સમયગાળા માટે રાષ્ટ્રીયકૃત બેંકમાં જમા કરાવવાની હતી અને દાવાનો નિર્ણય ન થાય ત્યાં સુધી ૧૩ મહિના સુધી થાપણનું નવીકરણ કરવાની હતી.આ આદેશ પડકાર હેઠળ છે.

અપીલકર્તાઓ વતી વરિષ્ઠ વકીલ શ્રી આર. એફ. નરીમાને રજૂઆત કરી હતી કે ડિવિઝન બેન્ચે તેમાં સામેલ તથ્યાત્મક અને કાનૂની પૃષ્ઠભૂમિની અવગણના કરીને ડિપોઝિટનું નિર્દેશન કરવામાં સ્પષ્ટ ભૂલ કરી હતી.વ્યાપારી દાવામાં જ્યાં જવાબદારી અંગે વિવાદ હતો ત્યાં આવા નિર્દેશો આપી શકાતા ન હતા.આદેશ ૩૭ હેઠળ સારાંશ દાવાના સંદર્ભમાં પણ જે પ્રકારનું નિર્દેશન કરવામાં આવ્યું હતું તે આપવા માટે કોઈ અવકાશ નહોતો.ડિવિઝન બેન્ચે આદેશ ૧૨ નિયમ ૬ લાગુ પડતો ન હતો તેવા વિદ્વાન સિંગલ જજના દ્રષ્ટિકોણને સ્પષ્ટ રીતે સમર્થન આપતા સંહિતાના આદેશ ૩૯ નિયમ ૧૦ના તર્કને લાગુ કરી શક્યો ન હોત, જે સંપૂર્ણપણે અલગ પૃષ્ઠભૂમિમાં કામ કરે છે.એવું ધ્યાન દોરવામાં આવ્યું હતું કે ડિવિઝન બેન્ચે એવું નિરીક્ષણ કરીને તથ્યાત્મક ભૂલ કરી હતી કે વાદીના દાવાને કોઈ સ્પષ્ટ અસ્વીકાર કરવામાં આવ્યો નથી અને/અથવા તેનું વલણ અસ્પષ્ટ હતું અને કેટલીકવાર પાછળથી વિચારવામાં આવ્યું હતું.આદેશ ૧૨ નિયમ ૬ ની અરજીને નકારી કાઢ્યા પછી, કલમ ૧૫૧ ની મદદથી સંહિતાના આદેશ ૩૯ નિયમ આઈ ૦

ને અમલમાં મૂકવા માટે ડિવિઝન બેન્ચ માટે તે ખુલ્લું ન હતું.એવી પણ રજૂઆત કરવામાં આવી હતી કે દાવો સ્પષ્ટ રીતે અતિશયોકિતભર્યો છે, કોઈ પણ આધાર અથવા આધાર વિના અને ન તો કાયદામાં કે ન તો **ન્યાયસંગત** વાદી કોઈ રાહત મેળવવા માટે હકદાર છે.

જો કે, તે સ્વીકારવામાં આવ્યું હતું કે મોટાભાગે વાદી ભાડાની બાકી રકમ માટે હકદાર હોઈ શકે છે અને તેનાથી આગળ કંઈ નહીં.કરારની મુદત પૂરી થયા પછી ભાડા માટે કોઈ ચૂકવણી કરવાનો પ્રશ્ન પણ કાયદામાં વિચારવામાં આવ્યો નથી.કરારની કોઈ સમાપ્તિ થઈ ન હતી અને તેનાથી વિપરીત તેણે શરૂઆતમાં નિર્ધારિત છેલ્લી તારીખથી વધુ એક મહિનાના વિસ્તૃત સમયગાળા પછી તેનું ચલણ ગુમાવ્યું હતું.

ઉપરોક્ત રજૂઆતોના જવાબમાં, શ્રી કે. કે. વેણુગોપાલ, વાદીના વિદ્વાન વરિષ્ઠ વકીલ (પ્રતિવાદી નંબર ૧) એ રજૂઆત કરી હતી કે અહીં એક એવો કેસ છે જ્યાં પક્ષે તેના પોતાના ખોટા કાર્યોનો લાભ લીધો છે.નિર્વિવાદપણે તેણે કન્ટેનર લીઝ પર લીધા હતા.કરારની કલમ ૬ સ્પષ્ટપણે જણાવે છે કે કન્ટેનર પરત ન થાય ત્યાં સુધી ભાડાનો ખર્ચ ચૂકવવાનો હતો.આ સ્વીકાર્યું છે કે આ કરવામાં આવ્યું નથી.એવા ઘણા પત્રો છે જેમાં જવાબદારીની સ્પષ્ટ સ્વીકૃતિ હતી.અંતે એવી

રજૂઆત કરવામાં આવી હતી કે આ એવો કેસ નથી કે જ્યાં આ અદાલતે ભારતના બંધારણ, ૧૯૫૦ (ટૂંકમાં 'બંધારણ') ની કલમ ૧૩૬ હેઠળ સત્તાઓનો ઉપયોગ કરવો જોઈએ.

શ્રી વેણુગોપાલ દ્વારા કરવામાં આવેલી રજૂઆતોના જવાબમાં શ્રી નરીમાને રજૂઆત કરી હતી કે કલમ ૧૩૬નો વ્યાપ અને વ્યાપ ખૂબ જ જાણીતો છે અને તેથી, જ્યાં વ્યાપારી અદાલતના અધિકારક્ષેત્રને લગતા કાયદાનો નોંધપાત્ર પ્રશ્ન ઉઠાવવામાં આવે છે, ત્યાં અદાલતે જોવું પડશે કે વિવાદિત ચુકાદો કાયદાની જરૂરિયાતને પૂર્ણ કરે છે કે કેમ.તેમના જણાવ્યા અનુસાર, એવી દલીલ કરવી ખૂબ જ નિરર્થક છે કે કલમ ૧૩૬ નો ઉપયોગ આ પ્રકારના કેસમાં કરવામાં આવશે નહીં જ્યાં હાઈકોર્ટની ડિવિઝન બેન્ચે સ્પષ્ટપણે કાયદાના સુસ્થાપિત સિદ્ધાંતની વિરુદ્ધ કામ કર્યું હતું.હરીફ સ્ટેન્ડને ધ્યાનમાં રાખીને સુસંગતતાના કેટલાક તથ્યોની નોંધ લેવાની જરૂર છે.નિર્વિવાદપણે, આક્ષેપ કરાયેલો આદેશ એક વચગાળાનો આદેશ છે.આ નિર્દેશ જમા રકમ માટે છે અને જમા રકમ પછી વાદીને ઉપાડ માટે કોઈ સ્વતંત્રતા આપવામાં આવી નથી.ઉપર નોંધ્યા મુજબ, ભાડૂતોના બાકી લેવાના દાવાને લગતા કોઈ ગંભીર વિવાદ નહોતો.એ સાચું છે કે, ૯૨ કન્ટેનર વાદી દ્વારા પ્રતિવાદી નં. ૧ જેના અનુસાર કેટલાક કન્ટેનર શોધી શકાતા ન હતા અને ખોવાઈ ગયા હતા.આપણે

અહીં ઉમેરી શકીએ કે દાવો દાખલ કર્યા પછી, એવી દલીલ કરવામાં આવી હતી કે તમામ ૯૨ જહાજો ખોવાઈ ગયા હતા.

ઉપર જણાવેલી વાસ્તવિક સ્થિતિને ધ્યાનમાં રાખીને, બંધારણની કલમ ૧૩૬ હેઠળ દખલગીરીની માંગ કરવામાં આવી હોય તેવું લાગતું નથી.તે શક્તિનો ઉપયોગ માત્ર નોંધપાત્ર અન્યાય દર્શાવવા પર કરવામાં આવે છે, અને કાર્યવાહીમાં માત્ર તકનીકી ભૂલો માટે નહીં, (જુઓ શાહુદુલ હક વિરુદ્ધ ધ રજિસ્ટ્રાર, સહકારી મંડળીઓ, બિહાર અને અન્ય, [૧૯૭૫] ૩ એસસીસી ૧૦૮.રશપાલ મલ્હોત્રા વિરુદ્ધ શ્રીમતી સત્ય રાજપૂત અને અન્ય, [૧૯૮૭] ૪ એસ. સી. સી. ૩૯૧ માં આ સ્થિતિ સ્પષ્ટ રીતે દર્શાવવામાં આવી હતી.આ અદાલતે હેવી એન્જિનિયરિંગ કોર્પોરેશન લિમિટેડ વર્સેસ કે.સિંહ એન્ડ કંપની, રાંચી, એઆઈઆર (૧૯૭૭) એસસી ૨૦૩૧ કેસમાં એવો મત વ્યક્ત કર્યો હતો કે ભલે આ અદાલતના અધિકારો કલમ ૧૩૬ હેઠળ વ્યાપક હોય, પરંતુ ફક્ત પરવાનગી આપવામાં આવી છે એટલે અદાલતે હંમેશા દરેક કેસમાં મૂળ મુદ્દાઓ પર વિચાર કરવો જ પડે એવું નથી, ખાસ કરીને જ્યારે તેને સંતોષ થાય કે ન્યાયના હિતમાં કોઈ ચોક્કસ કેસમાં દખલ કરવાનું યોગ્ય નથી.એવું નથી કે, કલમ ૧૩૬ હેઠળ રજા સાથેની અપીલમાં, આ અદાલત આ પ્રશ્નનો નિર્ણય લેવા માટે બંધાયેલી હતી જો પછીની સુનાવણીમાં હકીકતો પર કોર્ટને લાગ્યું કે ન્યાયના અંતથી મુદ્દો નક્કી કરવો જરૂરી નથી.તેવી જ રીતે બૈંગાના

વિરુદ્ધ ડેપ્યુટી કલેક્ટર ઓફ કોન્સોલિડેશન, [૧૯૭૮] ૩ એસસીઆર ૫૦૯ માં એવું માનવામાં આવ્યું હતું કે આ અદાલત અપીલની અદાલત કરતાં વધુ હતી. જ્યારે અતિશય જરૂરિયાત હોય ત્યારે જ તે શક્તિનો ઉપયોગ કરે છે. તે અપીલની પાંચમી અદાલત નથી, પરંતુ રાષ્ટ્રની અંતિમ અદાલત છે. તેથી, જો કાયદાકીય ભૂલો તકનીક રીતે શોધી શકાય તો પણ, તે સ્પષ્ટ અન્યાય અથવા જાહેર મહત્વના નોંધપાત્ર પ્રશ્ન સિવાય દખલ કરી શકશે નહીં.

તહેરાખતૂન (મૃત) કાનૂની પ્રતિનિધિ દ્વારા વર્સેસ સલમ્બિન મહમ્મદ, [૧૯૯૯] ૨ એસસીસી ૬૩૫ કેસમાં નોંધવામાં આવ્યું હતું કે ભલે પરવાનગી આપવામાં આવી હોય, તો પણ અદાલત યોગ્ય કાનૂની સ્થિતિ જાહેર કર્યા બાદ દખલ ન કરવા માટે કહી શકે છે કે તે કેસના મૂળ મુદ્દાઓ પર નિર્ણય કરવા માટે પોતાની વિવેકશક્તિનો ઉપયોગ નહીં કરે અને કેસની હકીકતો તથા પરિસ્થિતિઓના આધારે સમાનતાના વિચારોથી અંતિમ આદેશ ઘડી શકે છે.

દલીલના હેતુસર માની લઈએ કે કાયદામાં કોઈ ખોટો નિષ્કર્ષ આવ્યો હોય, તો પણ પડકારાયેલ આદેશ એક અંતરિમ આદેશ હોવાથી, કલમ ૧૩૬ હેઠળના અધિકારક્ષેત્રનો ઉપયોગ કરીને દખલ કરવાનો આ કેસ યોગ્ય નથી. પરંતુ, વિચિત્ર હકીકતોની નોંધ લેતા, ન્યાયનો અંત શ્રેષ્ઠ રહેશે જો અપીલકર્તાને જૂન, ૨૦૦૩ના

અંત સુધીમાં ૮૨ લાખ રૂપિયાને બદલે ૫૦ લાખ રૂપિયા જમા કરાવવાનો નિર્દેશ આપવામાં આવે.

અપીલનો તે મુજબ નિકાલ કરવામાં આવે છે જેમાં પક્ષોને તેમના સંબંધિત ખર્ચો ભોગવવા માટે કહેવામાં આવે છે.

એન. જે. અપીલનો નિકાલ કરવામાં આવ્યો.

This judgment has been translated using AI Tool – SUVAS.

=====

અસ્વીકરણ: સ્થાનિક ભાષામાં અનુવાદિત આ ચુકાદા/હુકમનો હેતુ પક્ષકારોને તેમની ભાષામાં જાણકારી ઉપલબ્ધ કરાવવા માત્રનો છે અને તેનો અન્યથા ઉપયોગ થઈ શકશે નહિ. અન્ય તમામ વ્યવહારિક તેમજ સરકારી ઉદ્દેશો માટે મૂળ અંગ્રેજી ચુકાદો/હુકમ જ પ્રમાણિત અને માન્ય રહેશે.

DISCLAIMER: *The translated judgment in vernacular language is meant for the restricted use of the litigant to understand it in his/ her language and may not be used for any other purpose. For all practical and official purposes, the English version of the judgment shall be authentic and shall hold the field for the purpose of execution and implementation.*